

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze

LZG.411.006.04.2022

Pan Cezary Sadrakuła
Burmistrz Sławy

Urząd Miejski w Sławie
ul. Henryka Pobożnego 10, 67-410 Sława

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/22/004 – Udzielanie ulg w spłacie należności cywilnoprawnych przez organy gmin województwa lubuskiego

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Sławie (dalej: <i>Urząd</i> lub <i>Gmina</i>), ul. Henryka Pobożnego 10, 67-410 Sława.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Cezary Sadrakuła, Burmistrz Sławy (dalej: <i>Burmistrz</i>), od dnia 6 listopada 1998 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Określanie zasad, sposobu i trybu udzielania ulg w spłacie należności cywilnoprawnych.2. Przestrzeganie obowiązujących w gminie uregulowań w zakresie udzielania ulg w spłacie należności cywilnoprawnych.3. Udzielanie pomocy publicznej i pomocy de minimis.4. Sporządzanie i udostępnianie informacji o osobach fizycznych, prawnych oraz jednostkach organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, którym udzielono pomocy publicznej.
Okres objęty kontrolą	Kontrolą objęto lata 2019-2022 (do czasu zakończenia kontroli, z uwzględnieniem zdarzeń z okresu wcześniejszego, jeżeli miały istotny wpływ na zagadnienia objęte kontrolą NIK).
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze
Kontroler	Mariusz Kniat, doradca prawny, upoważnienie do kontroli nr LZG/109/2022 z dnia 17 października 2022 r.

(akta kontroli str. 1-5)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: *ustawa o NIK*.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W Gminie prawidłowo (tj. w drodze uchwały³) określono zasady, sposób i tryb udzielania ulg w spłacie należności cywilnoprawnych, warunki dopuszczalności pomocy publicznej w przypadkach, w których ulga stanowić będzie pomoc publiczną oraz wskazano organ i osoby uprawnione do udzielania tych ulg.

W Urzędzie nie w pełnym zakresie przestrzegano natomiast obowiązujących w Gminie uregulowań dotyczących udzielania ulg w spłacie należności cywilnoprawnych. Udzielenie ulgi każdorazowo uzasadniał wprawdzie ważny interes dłużnika, a ulgi zostały udzielone przez organ uprawniony, jednak w 25% ulg udzielonych na wnioski (trzy z 12) nie zebrano kompletu dokumentów niezbędnych do podjęcia decyzji o przyznaniu ulgi, a w ośmiu przypadkach w oświadczeniach o częściowej odmowie udzielenia ulgi nie podawano przyczyn i motywów odmowy. W toku prowadzonych postępowań stosowano formularz o sytuacji majątkowo-rodzinnej wnioskodawcy zawierający bezprawną klauzulę o odpowiedzialności karnej za zeznawanie nieprawdy lub zatajanie prawdy w formularzu. Z naruszeniem obowiązujących wymogów dokonano również czasowego zwolnienia 32 podmiotów z naliczania należnego Gminie czynszu z tytułu dzierżawy gminnych lokali użytkowych.

Wbrew obowiązującym wymogom nie sporządzano i nie przedstawiono Radzie Miejskiej pisemnych sprawozdań o udzielonych ulgach zgodnie ze wzorem wskazanym w uchwale w sprawie udzielania ulg.

Podkreślenia wymaga, że jeszcze w toku kontroli podjęto lub zadeklarowano działania zmierzające do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Uchwała Rady Miejskiej w Sławie nr LI/337/14 z 30 października 2014 r. w sprawie określenia szczegółowych zasad i trybu umarzania wierzytelności Gminy i jednostek organizacyjnych Gminy z tytułu należności pieniężnych mających charakter cywilnoprawnych oraz udzielaniu innych ulg w spłacie tych należności, a także organów do tego uprawnionych (dalej: *uchwała w sprawie udzielania ulg*).

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Określanie zasad, sposobu i trybu udzielania ulg w spłacie należności cywilnoprawnych

Opis stanu faktycznego

Rada Miejska w uchwale w sprawie udzielania ulg określiła zasady, sposób i tryb udzielania ulg w spłacie należności cywilnoprawnych, a także warunki dopuszczalności pomocy publicznej w przypadkach, w których ulga stanowić będzie pomoc publiczną oraz wskazania organu i osób uprawnionych do udzielania tych ulg.

Stosownie do ww. uchwały w przypadkach uzasadnionych *ważnym interesem dłużnika* lub *interesem publicznym* należności mogły być na wniosek dłużnika umarzane w całości lub w części, ich spłata mogła być odraczana lub rozkładana na raty.

Ponadto w uchwale określono możliwość stosowania z urzędu ulg w spłacie należności cywilnoprawnych, jeżeli:

- wierzytelności nie ściągnięto w toku zakończonego postępowania likwidacyjnego lub upadłościowego;
- nie można ustalić dłużnika lub dłużnik zmarł nie pozostawiając spadkobierców;
- zachodzi uzasadnione przypuszczenie, że w postępowaniu egzekucyjnym nie uzyska się kwoty wyższej od kosztów dochodzenia i egzekucji tej wierzytelności;
- postępowanie egzekucyjne okazało się bezskuteczne;
- przemawiają za tym uzasadnione względy społeczne lub ekonomiczne.

Organem uprawnionym do udzielania ulg był Burmistrz, a jeżeli wartość należności nie przekraczała 200 zł, kierownicy gminnych jednostek organizacyjnych.

(akta kontroli str. 6-10)

W uchwale w sprawie udzielania ulg przewidziano ponadto obowiązki sprawozdawcze dla organów uprawnionych do udzielania ulg. I tak:

- Burmistrz miał obowiązek sporządzać i przedstawiać Radzie kwartalne sprawozdania dotyczące zakresu umorzonych należności i udzielonych ulg (wzór sprawozdania określał załącznik do uchwały);
- kierownicy gminnych jednostek organizacyjnych mieli obowiązek sporządzania miesięcznych sprawozdań dotyczących zakresu udzielonych ulg i przedkładania ich Burmistrzowi.

(akta kontroli str. 6-10)

Przed podjęciem przez Radę ww. uchwały w sprawie udzielenia ulg, jej projekt został przesłany do Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów⁵, który nie zgłosił uwag do jego treści.

⁴ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁵ Pismo UOKiK z dnia 26 września 2014 r., DDO-530-955(2)14/Ksi.

Uchwała została przekazana do organu nadzoru (wojewody lubuskiego) i opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubuskiego⁶.

(akta kontroli str. 6-11)

Ponadto ustalono, że:

- Rada nie określiła warunków odstępowania od dochodzenia należności o charakterze cywilnoprawnym, w stosunku do podmiotów, których płynność uległa pogorszeniu w związku z ponoszeniem negatywnych konsekwencji ekonomicznych z powodu Covid-19 (art. 15 zzzf ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych⁷).

(akta kontroli str. 47, 54-57)

Burmistrz wyjaśnił, że: *W pierwszej kolejności należy stwierdzić, że organy gminy nie są zobligowane do wprowadzenia tych rozwiązań, a z poczynionych przez nas analiz uznaliśmy, że korzystniejszą i szybszą formą pomocy osobom lub podmiotom zobowiązanym względem gminy do uiszczenia należności cywilnoprawnych, w tym zwłaszcza przedsiębiorcom w związku z negatywnymi skutkami pandemii COVID-19 będzie stosowanie na szerszą skalę indywidualnych ulg.*

(akta kontroli str. 54-57)

- W Urzędzie nie prowadzono ewidencji dotyczącej postępowań w sprawie udzielenia ulg w spłacie należności pieniężnych mających charakter cywilnoprawny, a także nie przypisano zadań z tym związanych do zakresu zadań żadnej z komórek organizacyjnych ujętych w Regulaminie organizacyjnym Urzędu⁸.

(akta kontroli str. 12-57)

Burmistrz wyjaśnił, że: *Faktycznie nie prowadziliśmy odrębnej ewidencji postępowań dotyczących ulg cywilnoprawnych, a zadania w tym zakresie nie zostały wprost i jednoznacznie przypisane do zadań poszczególnych komórek organizacyjnych i pracowników Urzędu. Dostrzegając zasadność wyeliminowania tych uchybień w celu poprawy kontroli zarządczej nad tym zadaniami w najbliższym czasie postaramy się jednoznacznie przypisać te zadania do konkretnych komórek i pracowników oraz rozważymy wprowadzenie odrębnej ewidencji dla tych postępowań.*

(akta kontroli str. 54-57)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania Gminy w zakresie prawidłowości określenia zasad, sposobu i trybu udzielania ulg w spłacie należności cywilnoprawnych.

⁶ Dz. Urz. Woj. Lub. z 2014 r. poz.1946, ogłoszony: 4 listopada 2014 r.

⁷ Dz. U. z 2021 r. poz. 2095, ze zm., dalej: *ustawa COVID-19*.

⁸ Zarządzenie Burmistrza Sławy 0050.340.2017 z dnia 16 października 2017 r., ze zm.

2. Przestrzeganie obowiązujących w gminie uregulowań w zakresie udzielania ulg w spłacie należności cywilnoprawnych

Opis stanu faktycznego

W latach 2019-2022 ulg/zwolnień w spłacie należności cywilnoprawnych udzielano wyłącznie w Urzędzie (ulg nie udzielano w gminnych jednostkach organizacyjnych), przy czym :

- nie udzielano ulg w spłacie należności pieniężnych mających charakter cywilnoprawny z urzędu;
- do Urzędu wpłynęło łącznie 20 wniosków dłużników (osób fizycznych) o udzielenie ulgi w spłacie należności pieniężnych mających charakter cywilnoprawny⁹ na łączną kwotę (wnioskowaną) – 136,5 tys. zł, z tego 14 wniosków o umorzenie należności (na kwotę 112,5 tys. zł) oraz sześć wniosków o rozłożenie należności na raty (na kwotę 24,0 tys. zł);
- na podstawie ww. wniosków Burmistrz udzielił ogółem 12 ulg w spłacie należności pieniężnych mających charakter cywilnoprawny¹⁰ na łączną kwotę – 37,9 tys. zł, z tego 10 ulg dotyczących umorzenia należności w całości lub w części (na kwotę 33,8 tys. zł) oraz dwie ulgi dotyczące rozłożenia należności na raty (na kwotę 4,1 tys. zł);
- nie zawierano ugód w sprawie spornych należności cywilnoprawnych (art. 54a ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych¹¹);
- w przypadku 32 przedsiębiorców dokonano czasowego zwolnienia z naliczania należnego czynszu z tytułu dzierżawy gminnych lokali użytkowych (aneksowano umowy dzierżawy) na łączną kwotę 13,2 tys. zł, bez zastosowania postanowień uchwały w sprawie udzielenia ulg oraz przy jednoczesnym braku przyjęcia uchwały, o której mowa w przepisie art. 15 zzzf ustawy COVID-19, co szerzej opisano w dalszej części wystąpienia, w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 48-64)

W okresie objętym kontrolą Burmistrz nie sporządzał i nie przedstawiał Radzie wymaganych postanowieniami uchwały w sprawie udzielania ulg, kwartalnych sprawozdań dotyczących zakresu umorzonych należności i udzielonych ulg, co szerzej opisano w dalszej części wystąpienia, w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 51-57)

Szczegółowe badanie 20 postępowań w sprawie udzielenia ulgi w spłacie należności pieniężnych mających charakter cywilnoprawny (100% spraw), z tego 14 dotyczących umorzenia należności (na łączną kwotę wnioskowaną 112,5 tys. zł) oraz sześć dotyczących rozłożenia należności na raty (na łączną kwotę wnioskowaną 24,0 tys. zł) w zakresie zgodności z zasadami i trybem określonym w uchwale w sprawie udzielania ulg wykazało m.in, że:

- w przypadku 14 wniosków dotyczących umorzenia należności cywilnoprawnych, w dwóch przypadkach¹² umorzono należności w całości (na łączną kwotę 2,9 tys.

⁹ Z tego w roku 2019 – trzy wnioski na kwotę 18,7 tys. zł, w roku 2020 – sześć wniosków na kwotę 74,1 tys. zł, w roku 2021 – cztery wnioski na kwotę 9,7 tys. zł oraz w roku 2022 – siedem wniosków na kwotę 34,0 tys. zł.

¹⁰ Z tego w roku 2019 – trzy ulgi na kwotę 5,3 tys. zł, w roku 2020 – cztery ulgi na kwotę 19,4 tys. zł, w roku 2021 – jedną ulgę na kwotę 5,5 tys. zł oraz w roku 2022 – cztery ulgi na kwotę 7,7 tys. zł.

¹¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 1634, ze zm.

¹² Tj. sprawy: 1) FB.3222.2.2022; 2) FB.3222.24.2022.

zł), w ośmiu przypadkach¹³ umorzono należności w części (na łączną kwotę 30,9 tys. zł, co stanowiło 31,6% łącznej kwoty wnioskowanej), w jednym przypadku¹⁴ odmówiono udzielenia ulgi (na kwotę wnioskowaną – 5,4 tys. zł), a w pozostałych trzech przypadkach¹⁵ pozostawiono sprawy bez rozpoznania z uwagi na nieuzupełnienie przez wnioskodawców żądanej w toku postępowania dokumentacji (na łączną kwotę wnioskowaną – 6,5 tys. zł);

- w przypadku sześciu wniosków o rozłożenie należności na raty, w dwóch przypadkach¹⁶ rozłożono należności na raty zgodnie z wnioskiem (rozłożoną łączną kwotę – 4,1 tys. zł), w dwóch przypadkach¹⁷ pozostawiono sprawy bez rozpoznania z uwagi na nieuzupełnienie przez wnioskodawców żądanej w toku postępowania dokumentacji (łączna kwota wnioskowana – 4,7 tys. zł), a w dwóch pozostałych przypadkach¹⁸ pomimo przekazania wnioskodawcom wstępnej akceptacji przez Burmistrza propozycji rozłożenia na raty, do dnia zakończenia kontroli¹⁹ wnioskodawcy nie zgłosili się w celu uzgodnienia ostatecznych warunków spłaty należności (łączna kwota wnioskowana – 15,2 tys. zł);
- ulgi (12 przypadków) udzielał każdorazowo w formie pisemnej uprawniony organ²⁰, a przywoływaną podstawą jej udzielania była przewidziana w uchwale przesłanka „ważnego interesu dłużnika”, przy czym w ośmiu przypadkach²¹ dotyczących umarzania należności w części, nie podano przyczyn (uzasadnienia) dla częściowej odmowy zastosowania ulgi, co szerzej opisano w dalszej części wystąpienia, w sekcji „Stwierzone nieprawidłowości”;
- w dziewięciu przypadkach przed udzieleniem ulgi dokonano szczegółowego wyjaśnienia i udokumentowania okoliczności sprawy w zakresie przesłanek zastosowania ulgi i ich analizy, natomiast w trzech przypadkach²² nie przeprowadzono tych czynności (nie wzywano wnioskodawców do uzupełnienia brakujących dokumentów), co szerzej opisano w dalszej części wystąpienia, w sekcji „Stwierzone nieprawidłowości”;
- w jednym przypadku²³ do dnia zakończenia kontroli NIK²⁴, nie poinformowano wnioskodawcy o sposobie załatwiania sprawy, co szerzej opisano w dalszej części wystąpienia, w sekcji „Stwierzone nieprawidłowości”;
- w toku prowadzonych postępowań wnioskodawcom przekazywano, celem wykazania ich sytuacji majątkowo-rodzinnej, opracowany w Urzędzie wzór formularza, w którym bez ustawowej podstawy prawnej wprowadzono pouczenie o rygorze odpowiedzialności karnej za zeznawanie nieprawdy lub zatajanie

¹³ Tj. sprawy: 1) FB.3222.6.2019, FB.3222.7.2019, FB.3222.8.2019; 2) FB.3222.11.2019, FB.3222.12.2019; 3) FB.3222.20.2019, FB.3222.21.2019, FB.3222.25.2019; 4) FB.3222.8.2020, FB.3222.14.2020; 5) FB.3222.31.2020; 6) FB.3222.32.2020; 7) FB.3222.7.2021; 8) FB.3222.3.2022.

¹⁴ Tj. sprawa: 1) FB.3222.9.2020, FB.3222.15.2020.

¹⁵ Tj. sprawy: 1) FB.3222.2.2021; 2) FB.3222.3.2021; 3) FB.3222.4.2022.

¹⁶ Tj. sprawy: 1) FB.3222.17.2020, FB.3222.18.2020; 2) FB.3222.19.2021.

¹⁷ Tj. sprawy: 1) FB.3222.30.2020; 2) FB.3222.5.2021.

¹⁸ Tj. sprawy: 1) FB.3222.20.2022; 2) FB.3222.20a.2022.

¹⁹ Tj. do 22 lutego 2023 r.

²⁰ Burmistrz albo upoważniony Wiceburmistrz.

²¹ Tj. sprawy: 1) FB.3222.6.2019, FB.3222.7.2019, FB.3222.8.2019; 2) FB.3222.11.2019, FB.3222.12.2019; 3) FB.3222.20.2019, FB.3222.21.2019, FB.3222.25.2019; 4) FB.3222.8.2020, FB.3222.14.2020; 5) FB.3222.31.2020; 6) FB.3222.32.2020; 7) FB.3222.7.2021; 8) FB.3222.3.2022.

²² Tj. sprawy: 1) FB.3222.17.2020, FB.3222.18.2020; 2) FB.3222.20a.2022; 3) FB.3222.24.2022.

²³ Tj. sprawa: FB.3222.4.2022.

²⁴ Tj. do 22 lutego 2023 r.

prawdy (art. 233 § 1 Kodeksu karnego), co szerzej opisano w dalszej części wystąpienia, w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 51-66)

W latach 2019-2022 nie przeprowadzono kontroli/audytów wewnętrznych w zakresie przyznawania ulg w spłacie należności cywilnoprawnych.

(akta kontroli str. 47)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W przypadku trzech postępowań zakończonych udzieleniem ulgi²⁵ nie dokonano szczegółowego wyjaśnienia i udokumentowania okoliczności sprawy w zakresie przesłanek zastosowania ulgi oraz ich analizy (nie wzywano wnioskodawców do uzupełnienia dokumentów wykazujących zaistnienie przesłanki *ważnego interesu dłużnika*), a w jednym przypadku²⁶ do dnia zakończenia kontroli NIK²⁷, nie poinformowano wnioskodawcy o sposobie załatwiania sprawy²⁸.

(akta kontroli str. 51-57)

Burmistrz wyjaśnił, że: *Na podstawie analizy poszczególnych przypadków, a także po rozmowach z właściwymi pracownikami stwierdzam, że wykazane w toku kontroli błędy wynikały przede wszystkim z przeoczenia, braku dostatecznej wiedzy pracowników o obowiązujących wymogach spowodowanej m.in. brakiem szkoleń, a także niewystarczającym nadzorem nad tymi postępowaniami ze strony Kierownictwa Urzędu (Burmistrza i Skarbnika).*

Jednocześnie deklaruje, że w przyszłych postępowaniach dołożymy najwyższej staranności w celu prowadzenia ich zgodnie z wymogami i terminami określonymi w obowiązujących przepisach.

(akta kontroli str. 54-57)

2. W ośmiu przypadkach²⁹ dotyczących umarzania należności w części, podano uzasadnienie (przywołano przesłankę) wyłącznie dla decyzji o umorzeniu, natomiast nie podano przyczyn (uzasadnienia) dla częściowej odmowy zastosowania ulgi, co w ocenie NIK było działaniem nierzetelnym.

(akta kontroli str. 51-57)

Burmistrz wyjaśnił, że: *Faktycznie naszym błędem było podawanie w pismach (oświadczeniach) o przyznaniu ulgi wyłącznie uzasadnienia dla decyzji o udzieleniu ulgi w części, natomiast pomijanie wskazania przyczyn częściowej odmowy, co nie spełniało wymogu pełnego poinformowania wnioskodawcy o motywach i przesłankach leżących u podstaw tych decyzji. Jednocześnie deklaruje, że w kolejnych analogicznych sprawach będziemy każdorazowo przedstawiać pełne uzasadnienie dla naszych rozstrzygnięć.*

(akta kontroli str. 54-57)

²⁵ Tj. sprawy: 1) FB.3222.17.2020, FB.3222.18.2020 (rozłożenie na raty należności w kwocie 2.717,84 zł) ; 2) FB.3222.20a.2022 (rozłożenie na raty należności w kwocie 4.166,77 zł); 3) FB.3222.24.2022 (umorzenie należności w kwocie 1.662,68 zł).

²⁶ Tj. sprawa: FB.3222.4.2022.

²⁷ Tj. do 22 lutego 2023 r.

²⁸ Brak zawiadomienia o pozostawieniu sprawy bez rozpoznania z uwagi na brak uzupełnienia wymaganych dokumentów.

²⁹ Tj. sprawy: 1) FB.3222.6.2019, FB.3222.7.2019, FB.3222.8.2019; 2) FB.3222.11.2019, FB.3222.12.2019; 3) FB.3222.20.2019, FB.3222.21.2019, FB.3222.25.2019; 4) FB.3222.8.2020, FB.3222.14.2020; 5) FB.3222.31.2020; 6) FB.3222.32.2020; 7) FB.3222.7.2021; 8) FB.3222.3.2022.

3. W okresie objętym kontrolą w toku prowadzonych postępowań w sprawie udzielania ulg w spłacie należności cywilnoprawnych wnioskodawcom przekazywano celem wykazania ich sytuacji majątkowo-rodzinnej opracowany w Urzędzie wzór formularza, w którym bez ustawowej podstawy prawnej wprowadzono pouczenie o rygorze odpowiedzialności karnej za zeznawanie nieprawdy lub zatajanie prawdy (art. 233 § 1 Kodeksu karnego).

(akta kontroli str. 51-57, 65-66)

Burmistrz wyjaśnił, że: *Faktycznie przekazywane stronom wzory formularzy zawierały niedopuszczalną klauzulę o rygorze odpowiedzialności karnej za podane w formularzach treści. Wynikało to z naszej niewiedzy, a także z chęci zmotywowania wnioskodawców do podawania prawdy w oświadczeniach. Jednocześnie informuję, że w trybie natychmiastowym skorygujemy treść tych formularzy poprzez usunięcie niedopuszczalnej klauzuli o odpowiedzialności karnej.*

(akta kontroli str. 54-57)

4. W przypadku 32 przedsiębiorców dokonano czasowego³⁰ zwolnienia z naliczania należnego czynszu z tytułu dzierżawy gminnych lokali użytkowych (aneksowano umowy dzierżawy w związku z utrudnieniami w prowadzeniu działalności z powodu pandemii COVID-19³¹) na łączną kwotę 13,2 tys. zł, bez zastosowania postanowień uchwały w sprawie udzielenia ulg oraz przy jednoczesnym braku przyjęcia uchwały, o której mowa w przepisie art. 15 zzzf ustawy COVID-19³² uprawniającej do odstąpienia od dochodzenia należności cywilnoprawnych w związku z epidemią COVID-19.

(akta kontroli str. 51-64)

Burmistrz wyjaśnił, że: *W pierwszej kolejności pragnę zauważyć, że udzielanie ulg w spłacie należności cywilnoprawnych, zwłaszcza przedsiębiorcom jest istotnym instrumentem na rzecz wsparcia lokalnego biznesu oraz społeczności lokalnej w trudnych sytuacjach uniemożliwiających terminowe regulowanie tych należności. W początkowej fazie pandemii funkcjonowanie Urzędu było bardzo utrudnione, a nasza wiedza o obowiązujących regulacjach dość ograniczona. Dlatego też uznaliśmy, że najszybszą i najmniej kłopotliwą formą pomocy przedsiębiorcom będzie odstąpienie od należnego gminie czynszu w drodze aneksów do umów. Aktualnie dostrzegam, że takie postępowanie było obciążone wadą prawną, jednak pozwoliło wspomóc naszych przedsiębiorców w najtrudniejszym momencie i przetrwać im okres pandemii bez likwidacji działalności.*

(akta kontroli str. 54-57)

5. W okresie objętym kontrolą Burmistrz nie sporządzał i nie przedstawiał Radzie wymaganych postanowieniami uchwały w sprawie udzielania ulg (§ 3 ust. 1-3) kwartalnych sprawozdań dotyczących zakresu umorzonych należności i udzielonych ulg.

(akta kontroli str. 6-10, 51-57)

Burmistrz wyjaśnił, że: *Powyższe zaniedbanie spowodowane było przeoczeniem i będzie wyeliminowane. Aktualnie dostrzegam również bezzasadność wymogu*

³⁰ W 31 przypadkach dotyczyło to pawilonów handlowych na targowisku w Sławie (nie naliczono opłat z tytułu czynszu dzierżawnego za okres od 1 kwietnia do 30 maja 2020 r. w łącznej wysokości 12.962,98 zł) oraz w jednym przypadku (zakład krawiecki) nie naliczono opłat z tytułu czynszu dzierżawnego za okres od 1 kwietnia do 31 czerwca 2021 r. w łącznej wysokości 207,00 zł.

³¹ W 31 przypadkach pawilonów handlowych na targowisku w Sławie aneksy zawarto 20 maja 2020 r. (na podstawie wniosków składanych w okresie od 1 kwietnia do 12 maja 2020 r.), a w przypadku zakładu krawieckiego aneks zawarto 9 czerwca 2020 r. na podstawie wniosku z 27 kwietnia 2020 r.

³² Przepis art. 15 zzzf ustawy COVID-19 wszedł w życie z dniem 8 marca 2020 r.

sporządzania tych sprawozdań w układzie kwartalnym, a nie rocznym, zwłaszcza przy tak niewielkiej skali udzielanych ulg. Dlatego też w najbliższym czasie dokonamy analizy postanowień uchwały w sprawie udzielania ulg również w kontekście wyników kontroli NIK, i w razie uznania za zasadne dokonanie zmian w uchwale wystąpię do Rady z odpowiednim wnioskiem o ich przyjęcie.

(akta kontroli str. 54-57)

OCENA CZĄSTKOWA

W Urzędzie nie w pełnym zakresie przestrzegano obowiązujących w Gminie uregulowań dotyczących udzielania ulg w spłacie należności cywilnoprawnych. W szczególności, 25% ulg udzielonych na wniosek (trzy z 12) zostało udzielonych pomimo braku zebrania kompletu dokumentów niezbędnych do podjęcia decyzji o przyznaniu ulgi, w ośmiu przypadkach w oświadczeniach o częściowej odmowie udzielenia ulgi nie podawano przyczyn i motywów odmowy, a w toku prowadzonych postępowań stosowano formularz o sytuacji majątkowo-rodzinnej wnioskodawcy zawierający bezprawną klauzulę o odpowiedzialności karnej za zeznawanie nieprawdy lub zatajanie prawdy w formularzu. Z naruszeniem obowiązujących wymogów dokonano również czasowego zwolnienia 32 podmiotów z naliczania należnego Gminie czynszu z tytułu dzierżawy gminnych lokali użytkowych.

Wbrew obowiązującym wymogom nie sporządzano i nie przedstawiono Radzie Miejskiej pisemnych sprawozdań o udzielonych ulgach zgodnie ze wzorem wskazanym w uchwale w sprawie udzielania ulg.

3. Udzielanie pomocy publicznej i pomocy de minimis.

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki udzielania ulg w spłacie należności cywilnoprawnych, które stanowiłyby pomoc publiczną.

(akta kontroli str. 47-53)

OCENA CZĄSTKOWA

Z uwagi na nieudzielenie w Gminie w okresie objętym kontrolą pomocy publicznej i pomocy de minimis Najwyższa Izba Kontroli odstępuje od oceny cząstkowej w niniejszym zakresie.

4. Sporządzanie i udostępnianie informacji o osobach fizycznych, prawnych oraz jednostkach organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, którym udzielono pomocy publicznej w związku z udzieleniem ulgi w spłacie należności cywilnoprawnych.

Opis stanu faktycznego

W Urzędzie nie sporządzano i nie udostępniano informacji o osobach fizycznych, prawnych oraz jednostkach organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, którym udzielono pomocy publicznej w związku z udzieleniem ulgi w spłacie należności cywilnoprawnych z uwagi na brak zdarzeń w niniejszym zakresie.

(akta kontroli str. 47-53)

OCENA CZĄSTKOWA

W związku z niesporządzaniem i nieudostępnianiem informacji o osobach fizycznych, prawnych oraz jednostkach organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, którym udzielono pomocy publicznej w związku z udzieleniem ulgi w spłacie należności cywilnoprawnych Najwyższa Izba Kontroli odstępuje od oceny cząstkowej w niniejszym zakresie.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, nie formułuje uwag, natomiast na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

- Wnioski
1. Udzielanie ulg w spłacie należności cywilnoprawnych wyłącznie po uprzednim wykazaniu i udokumentowaniu przesłanek uprawniających do zastosowania ulgi.
 2. Rzetelne uzasadnienie przyczyn i motywów częściowej odmowy udzielania ulgi w przekazywanych wnioskodawcom rozstrzygnięciach (oświadczeniach).
 3. Zaniechanie stosowania w formularzach o sytuacji majątkowo-rodzinnej wnioskodawców niedopuszczalnej klauzuli o odpowiedzialności karnej za zeznawanie nieprawdy lub zatajanie prawdy w formularzu.
 4. Sporządzanie sprawozdań o udzielonych ulgach w spłacie należności cywilnoprawnych i przedkładanie ich Radzie.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Zielona Góra, 23 lutego 2023 r.

Kontroler
Mariusz Kniat
Doradca prawny

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze
p.o. Dyrektor
Andrzej Aleksandrowicz

.....
Podpis

.....
Podpis